

KOKOUMUISTIO

Kalajoen vesienhoitoryhmään kutsutut edustajat
Tiedoksi varajäsenille

KALAJOEN VESIENHOITORYHMÄN KOKOUS

Paikka: Ylivieskan kaupungintalo, valtuustosalin (Kyöstintie 4, Ylivieska)

Aika: 8.11.2019, klo. 9:30

Läsnä: Heli Jutila (Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry), Heikki Helle (Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry), Ari Huhtala (Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry), Riina Rahkila (ProAgria Oulu ry), Jatta Heikkinen (Kalajoen kaupunki), Miia Leipälä (Vestia Oy), Juha Peltomaa (Nivalan kaupunki), Eero Hakala (Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskus), Risto Jokela (ProAgria Oulu ry), Pekka Sorola (Kiljanjärven kylätoimikunta), Olli Saarela (Ylivieskan osakaskunta), Elina Hannula (Jukaturve Oy) Katja Polojärvi (Ylivieskan kaupunki), Risto Bergbacka (Vesikolmio Oy), Sami Nyrhinen (Alavieskan kunta), Laura Liuska (Ylivieskan kaupunki), Marika Lax (Ylivieskan kaupunki), Tapio Koistinaho (Ylivieskan kaupunki, pj.)

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9:30. Pidettiin lyhyt esittelykierrös.
2. Marika Lax kertoi Ylivieskan kaupungissa käynnissä olevista vesienhoitoon liittyvistä hankkeista (liite 1). Kaupunki on ollut toteuttamassa neljää hanketta (Hulevedet hallintaan komistaan, VIIVYTYS, Kalajoen vesienhoitoryhmä – Yhteisessä veneessä ja Kekajärven kunnostushanke). Lisäksi kaupunki on ollut mukana esimerkkikuntana Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Ravinneneutraali toiminta kunnan käytännöksi -hankkeessa.

Lax kertoi tarkemmin VIIVYTYS-hankkeesta, jossa on toteutettu kosteikkoja (laajahko Laukkupalon kosteikkoalue sekä pienempiä kosteikkoja) ja selvitettiin Mertuanjärvi-kuivion ja Löytynnevan turvetuotantoalueen hyödyntämistä vesiensuojelussa. Kaikista hankkeista löytyy tietoa www.meidankalajoki.fi > Hankkeet.

Keskustelussa kiitettiin VIIVYTYS-hankkeen toteutumista. Esimerkiksi Laukkupalon kosteikkoalueen toteuttamista edelsi ELY-keskuksen rahoittama Vielä virtaa II -hanke, jossa kosteikon tekemistä selvitettiin ja sitä käsiteltiin myös ProAgria Oulu ry:n vetämän VYYHTI II -hankkeen järjestämässä Pylväsojaa koskevassa yleisötilaisuudessa. Lisäksi tiedusteltiin mitä kuuluu Pylväsojan kalataloudelliselle kunnostukselle, josta on olemassa suunnitelma. Koistinaho totesi, että kunnostushankkeelle haettiin rahoitusta, jota kuitenkin ei tällä kertaa saatu, mutta hanke pidetään ”listoilla”.

3. Ari Huhtala Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitosta kertoi kuulumisia VESY-Suomi-hankkeesta (liite 2). Hankkeen tavoitteena on aktivoida ja laajentaa vesiensuojeluyhdistysten verkostoa valtakunnallisesti. Pohjois-Pohjanmaalla VESY-hankkeen kautta voidaan selvittää mahdollisuudet perustaa uusi alueyhdistys ja tehostaa nykyisten yhdistysten toimintaa reuna-alueilla, joilla saattaa olla jo paljon muuta hyvää vesiensuojelu- ja vesienhoitotoimintaa.

Hankkeessa on jo perustettu vesiensuojeluyhdistys Keski-Suomessa ja sillä on liittyneitä jäseniä. Heli Jutila kommentoi, että esimerkiksi Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n jäsenet ovat kuntia ja teollisuuslaitoksia. Huhtala jatkoi, että mukaan on hyvä saada erilaisia hyödynsajia alueelta. Pohjoisessa tällaisia voivat olla esimerkiksi matkailu ja kaivosteollisuus. Muita jäsenryhmiä yhdistyksissä ovat maakuntien liitot, osakaskunnat ja muut yhdistykset. Jäsenmaksuilla katetaan yleensä

yhden henkilön palkka ja hankkeilla saadaan lisää henkilöresursseja. Yhdistysten tarjoamat asiantuntijapalvelut ovat jäsenkunnille mahdollisuus hankkia lisää tietoa erilaisten selvitysten tueksi sekä neuvontaa. Keski-Suomessa perustettu vesiensuojeluyhdistys on ”2020-luvun vesiensuojeluyhdistys”, joka perustuu sektorirajat ylittävään yhteistyöhön ollen kuitenkin kestävää paikallista toimintaa.

Keskustelussa tiedusteltiin tulevista askelmerkeistä Pohjois-Pohjanmaan alueella. Huhtala totesi, että yhdistyksen perustaminen sinänsä ei ole itseisarvo, mutta sellainen voidaan perustaa, jos ajatus saa kannatusta ja se nähdään hyödylliseksi. Lisäksi keskustelussa esitettiin, että olisi hienoa saada erilaisia vaihtoehtoja palveluiden tuotantoon, sillä se lisäisi aktiivisuutta alueella. Eteläisemmässä Suomessa alueyhdistykset ovat olleet monessa mukana. Todettiin, että nykyisin alueellamme ei ole oikeustoimikelpoista toimijaa, mikä on haaste. Kunnille sitoutuminen tällaiseen toimintaan on vaikeaa, mutta jatkuvuutta kaivattaisiin ja se lisäisi myös luottamusta toimintaan.

4. Riina Rahkila ProAgria Oulu ry:stä esitteli puolestaan Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hankkeen kuulumisia (liite 3). Hankkeessa kehitetään verkostoa, joka perustettiin VYYHTI II -hankkeen aikana. Lisäksi hankkeessa mm. autetaan ja opastetaan eri toimijoita vesien tilan parantamiseen tähtäävissä toimenpiteissä ja järjestetään tilaisuuksia yhteistyössä eri tahojen kanssa. ProAgria Oulu ry on mukana myös Kainuun ProAgria-yhdistyksen vesistöosaajille suunnatussa koulutushankkeessa.

Rahkila esitteli julkaistun Kunnostustarinoita Pohjois-Pohjanmaalta -oppaan. Lisäksi yhdessä katsottiin hankkeen tuottama, ELY-keskuksen Youtube-kanavalla julkaistu video [Vesistöjen kunnostus – Yhdessä tehdään isompia asioita](#).

Hankkeen tavoitteena on vesistökuunnostajien verkoston toiminnan vakiinnuttaminen ja rahoituksen järjestäminen. Kuntien taloustilanne on kuitenkin tiedossa. Asiasta oli lähdössä kysely kuntiin ja myös maakuntaliitto ja ELY-keskus ovat mukana pohdinnassa. Hankkeen yhteistyö Kalajoen vesienhoitoryhmän / Yhteisessä veneessä -hankkeen kanssa voi pitää sisällään mm. työpajojen järjestämisen eri maankäyttömuotojen edustajille, toimintamallien kokoamisen kuntien hyödynnettäväksi vesienhoidon edistämiseksi sekä kuntien yhdyshenkilöiden pyytämisen mukaan VYYHTI-verkoston. Verkostotoiminnalla on todetusti saatu hyviä tuloksia. Koistinaho kommentoi, että tulokset näyttävät paranevan koko ajan, verkosto kehittyy ja jatkuvuutta lähestytään.

5. Mirja Heikkinen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta kertoi pintavesien luokittelun 3. kierroksesta (liite 4). Uusi luonnos luokitteluksi on julkaistu. Luokittelu tehdään kuuden vuoden välein ja uusin luokitus vahvistetaan vesienhoitosuunnitelman yhteydessä vuonna 2021. Luokittelukriteereitä on jonkin verran muutettu sitten ensimmäisen luokittelukierroksen, joka koski lähinnä isoimpia vesistöjä. Luokittelussa on hyödynnetty esimerkiksi Kalajoen yhteistarkkailun tuloksia. Myös VEMALA-malli on päivitetty. Uusi luokitteluluonnos löytyy [Vesikartta-palvelusta](#). Kaikki luokitteluun liittyvät tiedot julkaistaan myöhemmin Hertta-palvelun VEMU 3 -osiossa. Luokittelu tulee kuultavaksi osana vesienhoitosuunnitelmaa vuonna 2020. Paineita on vesienhoitoalueella paljon ja ne käyvät yksiin hyvää huonimpien tilaluokitusten kanssa.

Keskustelussa kysyttiin, tullaanko tulevaisuudessa luokittelussa ottamaan huomioon vesien tummuminen humusaineiden lisääntymisen seurauksena. Heikkinen vastasi, että tyyppikohtaisia luokkarajoja kiintoaineelle ja humusaineille on toivottu, mutta niitä ei vielä ole saatavilla. Keskustelun toivotaan nostavan asiaa esille, sillä luokkarajat näille olisi hyvä saada.

Lisäksi kysyttiin turvetuotannosta painetekijänä ja onko tarkastelussa otettu huomioon vesiensuojelurakenteet, joita turvetuotannossa on nykyisin paljon. Tilanteet ovat muuttuneet vanhoista ajoista. Heikkinen vastasi, että luokittelussa käytettävät tiedot tulevat VEMALA-mallista, eikä vanhoja tuloksia käytetä. Lisäksi Heikkinen totesi, että VEMALA-malli huomioi vain valuma-alueelta

tulevan kuormituksen eikä esimerkiksi uomasta irtoavan aineksen vaikutusta kiintoainepitoisuuksiin. Keskustelussa kiitettiin vielä alustavan luokittelun valmistumista, sillä kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadinta on käynnissä ja niiden on perustuttava oikeaan tietoon, jotta toimenpiteitä voidaan suunnitella ja kohdentaa oikein.

6. Puheenjohtaja totesi, että vesienhoitoryhmän määräaikainen yhteistyösopimus päättyy vuoden 2019 lopussa. Vesienhoitoryhmän olisi syytä tehdä linjaus jatkosta ja sopimuksen päivittämisestä. Sopimus voitaisiin uudistaa esimerkiksi kahden vuoden jaksossa ja sopia vetovastuusta, jota tähän asti on hoitanut Ylivieskan kaupunki. Uusi hankehakemus on jätetty, ja siinä on pohjalla kunta-kohtainen suunnittelu, johon toiminnallista tukea saadaan yhteistyöstä Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hankkeen kuntakohtaisista toimintaohjelmista. Uusi sopimusehdotus toimitetaan kommentoitavaksi kuntiin vuoden 2020 puolella.
7. Hankelista Kalajoen vesistöalueen ajankohtaisista hankkeista lähetetään muistion mukana ja siihen toivotaan päivityksiä ryhmän jäseniltä. Eero Hakala kertoi, että Lohijoen kunnostukselle on myönnetty rahoitus ja Metsähallitus on toteuttamassa hankkeen vuonna 2020.
8. Muina asioina todettiin, että www.meidankalajoki.fi -sivusto on uudistunut ja uusi päivitetty versio julkaistu.
9. Seuraava kokous pidetään maaliskuussa 2020.

Kokouksen jälkeen tutustuttiin Laukkupalon kosteikkoalueeseen Ylivieskassa.

Kokousten muistiot ja muut materiaalit nähtävillä osoitteessa:
www.meidankalajoki.fi > Vesienhoitoryhmä

Ylivieskassa 12.2.2020,

Laura Liuska
puh. 044 4294 235,
laura.liuska@ylivieska.fi